

نمادشناسی نقش طاووس به کاررفته در زیرگنبد مسجد شیخ لطف الله

فریده داودی^۱، صمد نجارپور جباری^۲، غلامرضا هاشمی^۳

۱- کارشناس ارشد صنایع دستی، دانشگاه هنر اصفهان، شهر اصفهان

۲- عضو هیئت علمی دانشگاه هنر اصفهان، شهر اصفهان

۳- عضو هیئت علمی دانشگاه هنر اصفهان، شهر اصفهان

چکیده:

مسجد شیخ لطف الله به فرمان شاه عباس اول، در میدان نقش جهان برای تدریس و نمازگزاری شیخ لطف الله میسی عاملی از علمای لبنان در دوران صفوی ساخته شده است. نقش طاووس به کاررفته در سقف مسجد شیخ لطف الله در اکثر موارد تزیینات معماری اماکن مذهبی در دوران صفویه به کاررفته است. نقش طاووس در دوران های پیش از اسلام نیز در ایران مورد توجه بوده است و همین می تواند به عنوان تعاملی میان فرهنگ های شیعی و ایرانی در دوران صفوی باشد. هدف از این پژوهش بررسی نمادین نقش طاووس به کاررفته در سقف مسجد شیخ لطف الله می باشد. در واقع بررسی این مورد در جهت پاسخگویی به این سوال است که چرا هنرمند ایرانی این نقش نمادین را در فضای مسجد شیخ لطف الله اصفهان به کار برده است. این پژوهش که مبتنی بر روش مطالعه توصیفی- تحلیلی است و داده های آن از مطالعات کتابخانه ای حاصل شده است، نشان می دهد که هنرمند ایرانی منبع الهام روشنی برای استفاده از نقش طاووس با توجه به منابع دینی و اساطیری داشته است. هنر شیعی همواره سرشار از رمز و رازهایی است که نمادپردازی یکی از راه های پرداختن به این وادی می باشد، هنرمند ایرانی نیز با توجه به اعتقادات دینی و ایرانی خود همواره سعی بر نشان دادن این امور به صورتی نمادین داشته است و در این راستا از نقش طاووس و نورپردازی مناسب، برای این امر سود جسته است. نماد طاووس به کار رفته در زیر گنبد مسجد شیخ لطف الله نماینده ی یاد و ذکر انسان های والایی چون حضرت محمد (ص) و حضرت مهدی (عج) بوده است و همچنین موجب قوت قلب مومن نمازگزار در این مسجد می باشد. قرار گرفتن طاووس در شمسکه که نمادی از نور می باشد اشاره به خیرات و خوبی ها دارد.

کلیدواژه ها: دوره صفوی، مسجد شیخ لطف الله، نقش طاووس، نمادشناسی، نورپردازی گنبد